

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Факультет обліку і аудиту
Кафедра економічної експертизи та аудиту бізнесу

Чірюкіна Вікторія Олександрівна

АНАЛІЗ ПЕРСОНАЛУ
ТА ОПЛАТИ ПРАЦІ В ПІДПРИЄМСТВІ

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»
освітньо-професійна програма – «Аудит і аналіз бізнесу»
випускна кваліфікаційна робота за освітнім ступенем «бакалавр»

Студентка групи ОАБ-41

Чірюкіна В.О.

Науковий керівник:

к.е.н., доц. З.Б.Литвин

Тернопіль 2019

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ

1.1. Сутність аналізу та його роль в сучасних умовах господарювання

1.2. Нормативно-правова база трудових відносин в Україні

Висновки до 1 розділу

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Оцінка трудового потенціалу

2.2. Аналіз забезпеченості та використання трудових ресурсів підприємства

2.3. Аналіз фонду оплати праці суб'єкта господарювання

Висновки до 2 розділу

ВИСНОВКИ

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ

1.1. Сутність аналізу та його роль в сучасних умовах господарювання

Ефективність управління господарською діяльністю залежить від багатьох факторів, умов і обставин. Важливе місце в них займають керуючі функції, в тому числі і аналіз. Аналітичне дослідження економічних явищ і процесів дає змогу виявити, виміряти, та узагальнити рівень впливу організаційних, техніко-економічних і політичних факторів на кінцеві виробничо-господарські та фінансові результати діяльності підприємств, організацій.

Сучасному керівнику необхідно:

- виробляти стратегію і тактику розвитку підприємства в довготерміновій перспективі;
- оцінювати результати господарської діяльності з точки зору їх сумірності із вкладеним капіталом;
- визначати вплив різних чинників на відхилення з результативними показниками;
- виявляти всі недоліки та прорахунки з тим, щоб уникнути банкрутства, досягнути успіху в бізнесі.

Проблеми теорії та практики економічного аналізу досліджували як зарубіжні так і вітчизняні науковці у своїх працях, а саме: М.А. Болух, Л.М. Кіндратська, І.Д. Лазаришина, Б.М. Литвин, Є.В.Мних, П.Я.Попович, Г.В.Савицька, І.Д.Фаріон, С.І. Шкарабан, М.Г. Чумаченко та інші.

Правові, економічні та соціальні принципи підприємства реалізуються в процесі виробничої та економіко-аналітичної діяльності організації. Вона повинна бути спрямована на наукове обґрунтування бізнес-планів, об'єктивну оцінку їх виконання, виявлення впливу факторів на показники господарської діяльності, розкриття тенденцій і пропорцій розвитку

підприємств, визначення ступеня використання внутрішньогосподарських резервів, прийняття ефективних управлінських рішень.

За допомогою економічного аналізу досягається швидка адаптація до змін ринкової кон'юнктури, передбачення можливих змін поведінки партнерів, уникнення невиправданого ризику.

Розглянемо думки різних науковців щодо сутності економічного аналізу, зокрема:

М.А. Болюх досліджує найважливіші проблеми сучасного економічного аналізу, проведення фінансового аналізу, аналізу використання ресурсів і забезпечення ефективного управління діяльністю підприємства з урахуванням нових положень (стандартів) бухгалтерського обліку та звітності.

Мних Є.В. виділяє теоретичні основи аналітичних досліджень та практику управлінського та фінансового аналізу. Економічний аналіз – це система спеціальних знань для дослідження зміни і розвитку економічних явищ і процесів у їх взаєморозв'язку та взаємозумовленості, що визначається суб'єктивними та об'єктивними причинами з метою забезпечення цільового управління ними [36, с.6].

Головними завданнями економічного аналізу є:

- визначення місця економічної системи будь-якого порядку в ринковому середовищі, стратегії і тактики її поведінки;
- обґрунтування цільових економічних програм, індикативних планів і бізнес-планів;
- оцінка виконання цільових завдань розвитку економічної системи, причин і факторів, які зумовили позитивні та негативні зміни;
- виявлення невикористаних резервів функціонування досліджуваного об'єкта;
- визначення пріоритетів стратегічного розвитку економічної системи, оцінка ефективності використання ресурсного потенціалу;

- розробка й обґрунтування заходів, спрямованих на активізацію використання резервів і прийняття оптимальних управлінських рішень [31, с.118].

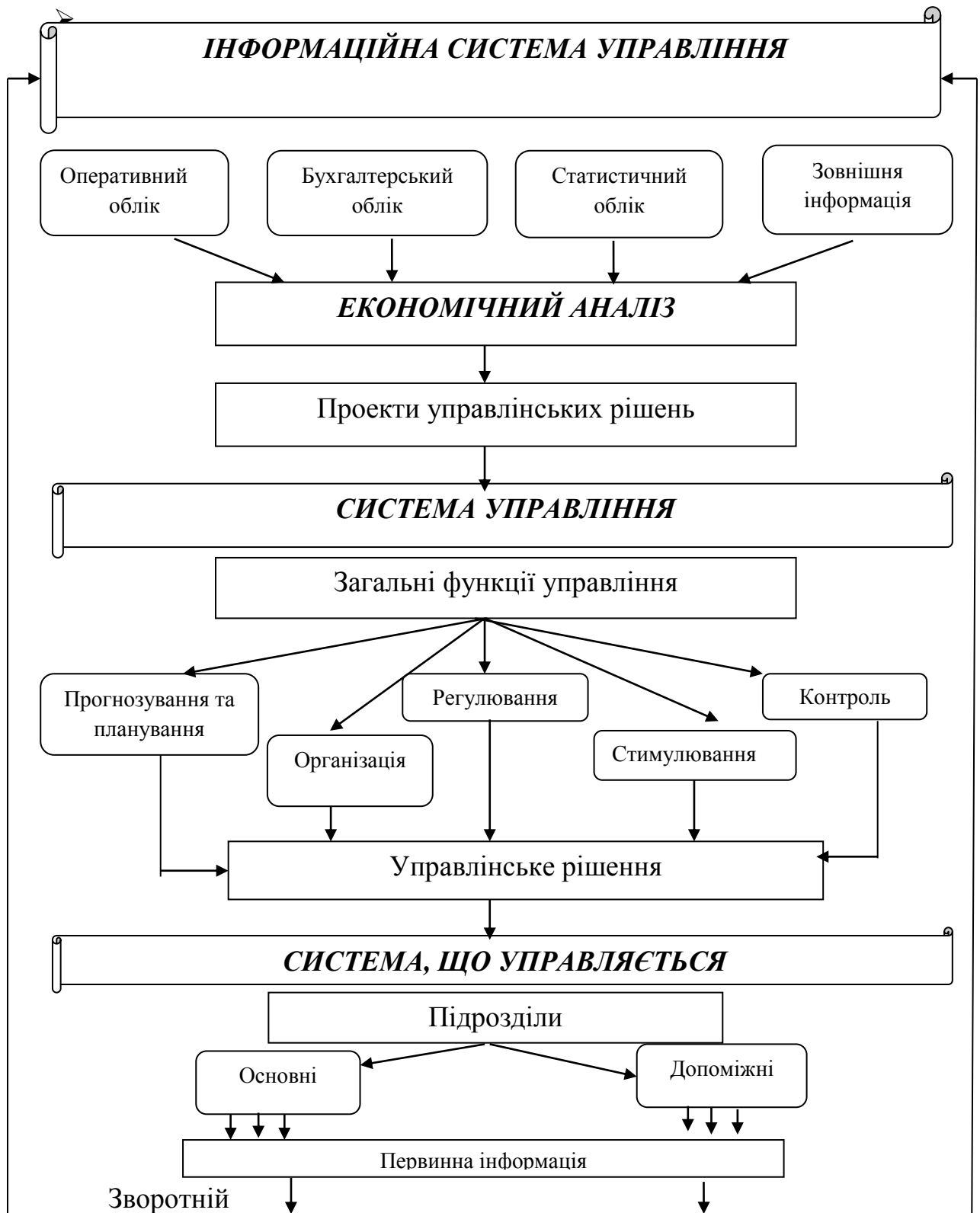

Рис .1.1. Економічний аналіз в системі управління підприємством [56, с. 9]

1.2. Нормативно-правова база трудових відносин в Україні

Державне регулювання ринку праці – система правових та організаційно-економічних заходів держави щодо забезпечення ефективної зайнятості, нормальних умов праці та раціонального використання робочої сили [63]. Для здійснення цих заходів держава використовує механізм. У загальному значенні під механізмом можна розуміти «сукупність процесів, прийомів, методів, підходів, за допомогою яких відбувається рух всієї системи і здійснюється досягнення певної мети» [53].

Нормативно-правовою базою для проведення моніторингу соціально-трудової сфери є: Конституція України, Укази Президента України, Постанови ВРУ та КМУ, Кодекс законів про працю України (КЗпП), Закони України «Про зайнятість населення», «Про колективні договори і угоди», «Про оплату праці», «Про порядок розгляду трудових спорів», «Про інформацію» та інші нормативно-правові акти, що регулюють трудові відносини.

Всі перелічені документи регулюють трудові відносини та надають певні гарантії держави у цій сфері. Вони опосередковано вказують на необхідність постійного відстеження стану трудової сфери в країні для контролю та своєчасного реагування на відповідні негативні процеси. Конституція України як головний закон країни гарантує наступне:

Кодекс законів про працю (КЗпП). КЗпП визначає правові засади і гарантії здійснення громадянами України права розпоряджатися своїми здібностями до продуктивної і творчої праці.

Закон України «Про зайнятість населення», який визначає правові економічні та організаційні основи зайнятості населення та його захисту від безробіття, а також соціальні гарантії з боку держави в реалізації громадянами права на працю.

Закон України «Про колективні договори і угоди», який визначає правові засади розробки, укладення та виконання колективних договорів і угод з

метою сприяння регулювання трудових відносин та соціально-економічних інтересів працівників та власників.

Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)», що визначає правові та організаційні засади функціонування системи заходів по вирішенню колективних трудових спорів (конфліктів) і спрямований на здійснення взаємодії сторін соціально-трудова відносин у процесі врегулювання колективних трудових спорів (конфліктів), що виникли між ними.

Закон України «Про оплату праці», що визначає економічні, правові та організаційні засади оплати праці працівників, які перебувають у трудових відносинах, на підставі трудового договору з підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності та господарювання, а також з окремими громадянами та сфери державного й договірною регулювання оплати праці і спрямований на забезпечення відтворювальної і стимулюючої функції заробітної плати.

Закон України «Про охорону праці» — визначає основні положення щодо реалізації конституційного права громадян на охорону їхнього життя і здоров'я в процесі трудової діяльності, регулює за участю відповідних державних органів відносини між власником підприємства, установи та організації або уповноваженим ним органом і працівником з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища і встановлює єдиний порядок організації охорони праці в Україні.

Закон України «Про пенсійне забезпечення» — гарантує всім непрацездатним громадянам України право на матеріальне забезпечення за рахунок суспільних фондів споживання шляхом надання трудових і соціальних пенсій. Закон спрямований на те, щоб повніше враховувалась суспільно-корисна праця як джерело зростання добробуту народу і кожної людини, встановлює єдність умов і норм пенсійного забезпечення працівників [4].

Рис.1.2. Законодавчі акти, які регулюють трудові відносини

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Оцінка трудового потенціалу

Стан та діяльність ринку праці є одним з головних показників економіки країни в цілому. Ринок праці сприяє підвищенню ефективності виробництва, прискоренню науково - технічного прогресу, втіленню нових технологій, що покращують умови праці. Він дає людині економічну свободу, змогу обрати на лише місце роботи, а й спосіб життя. Ринок праці сприяє узгодженню особистих, колективних і загальнонаціональних інтересів при суспільному поділі праці, надає необхідну гнучкість підготовці та розподілу робочої сили, тому потребує детального аналізу.

Економічна категорія «трудові ресурси» є ринкова категорія, що має широку інформативність і дає змогу використовувати його як ефективний інструмент державного регулювання ринку праці.

Трудові ресурси – це форма вираження людських ресурсів, що являє собою один із видів ресурсів економіки поряд з матеріальними.

Багато є визначень, щодо трудового потенціалу, і в них фактично трудовий потенціал ототожнюється з трудовими ресурсами. Трудовий потенціал підприємства визначається як синтез інтелектуальних, психофізичних, особистісних здібностей працівників підприємства, які видозмінюються в процесі здійснення трудової діяльності, і використовуються або можуть бути використані суб'єктом господарювання для досягнення цілей його діяльності [16].

Багато є визначень, щодо трудового потенціалу, і в них фактично трудовий потенціал ототожнюється з трудовими ресурсами. Трудовий потенціал підприємства визначається як синтез інтелектуальних, психофізичних, особистісних здібностей працівників підприємства, які видозмінюються в процесі здійснення трудової діяльності, і

використовуються або можуть бути використані суб'єктом господарювання для досягнення цілей його діяльності [16].

Розглянемо і проаналізуємо діяльність та трудові ресурси фінансового управління Збараської райдержадміністрації.

В 2000 році з метою упорядкування структури місцевих державних адміністрацій та забезпечення ефективного використання бюджетних коштів затверджено примірний перелік структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій. Відповідно до цього розпорядженням голови райдержадміністрації від 26.06.2000 р. № 252 утворено фінансове управління райдержадміністрації шляхом реорганізації фінансового відділу. Його структура складалася з: начальника управління, друкарки 1 категорії, інженер - програміста 1 категорії, водія, бюджетного відділу, бухгалтерії, відділу доходів.

На даний час фінансове управління районної державної адміністрації м. Збаража є структурним підрозділом районної державної адміністрації, який відповідно до законодавства України утворюється головою районної державної адміністрації і підпорядковується голові цієї адміністрації та головному фінансовому управлінню обласної державної адміністрації. Фінансове управління діє на підставі Положення про фінансове управління Збараської райдержадміністрації, у своїй діяльності керується Конституцією України, законами України, актами Президента України і постановами Кабінету Міністрів України, інструкціями та наказами Міністерства Фінансів України, Державного казначейства України, розпорядженнями голови обласної, районної державних адміністрацій й наказами Головного фінансового управління обласної державної адміністрації, актами та рішеннями відповідних органів місцевого самоврядування.

2.2. Аналіз забезпеченості та використання трудових ресурсів підприємства

Аналіз трудових ресурсів рекомендується починати з оцінки трудового потенціалу підприємства і тих змін, які відбулися за попередній період.

Формування трудових ресурсів підприємства здійснюється під впливом як внутрішніх факторів (характер виробництва продукції, особливості технологічних процесів, організаційна структура управління), так і зовнішніх (ситуація на ринку праці, демографічні процеси, вимоги чинного законодавства, моральні норми суспільства).

Трудові ресурси підприємства та зміни, які в ньому відбуваються мають певні структурні, якісні та кількісні характеристики. Структурна характеристика персоналу визначається складом і кількісним співвідношенням окремих категорій та груп працівників підприємства. За характером виконуваних функцій розрізняють дві основні категорії персоналу: управлінський та виробничий.

До управлінського персоналу відносять працівників, трудова діяльність яких спрямована на виконання конкретних управлінських функцій (лінійні і функціональні керівники, спеціалісти та службовці). Управлінський персонал зайнятий переважно розумовою та інтелектуальною працею.

Виробничий персонал – це виконавці (робітники), які запроваджують у життя рішення керівників, безпосередньо реалізують плани організації, зайняті створенням матеріальних цінностей, наданням виробничих послуг.

Достатня забезпеченість підприємств необхідними трудовими ресурсами, їх раціональне використання, високий рівень продуктивності праці мають велике значення для збільшення обсягів продукції та підвищення ефективності виробництва. У процесі аналізу використання робочого часу порівнюють планові й фактичні дані про відпрацьований час, виявляють причини відхилень фактичних даних від планових і базисних (попереднього року), вивчають динаміку втрат робочого часу.

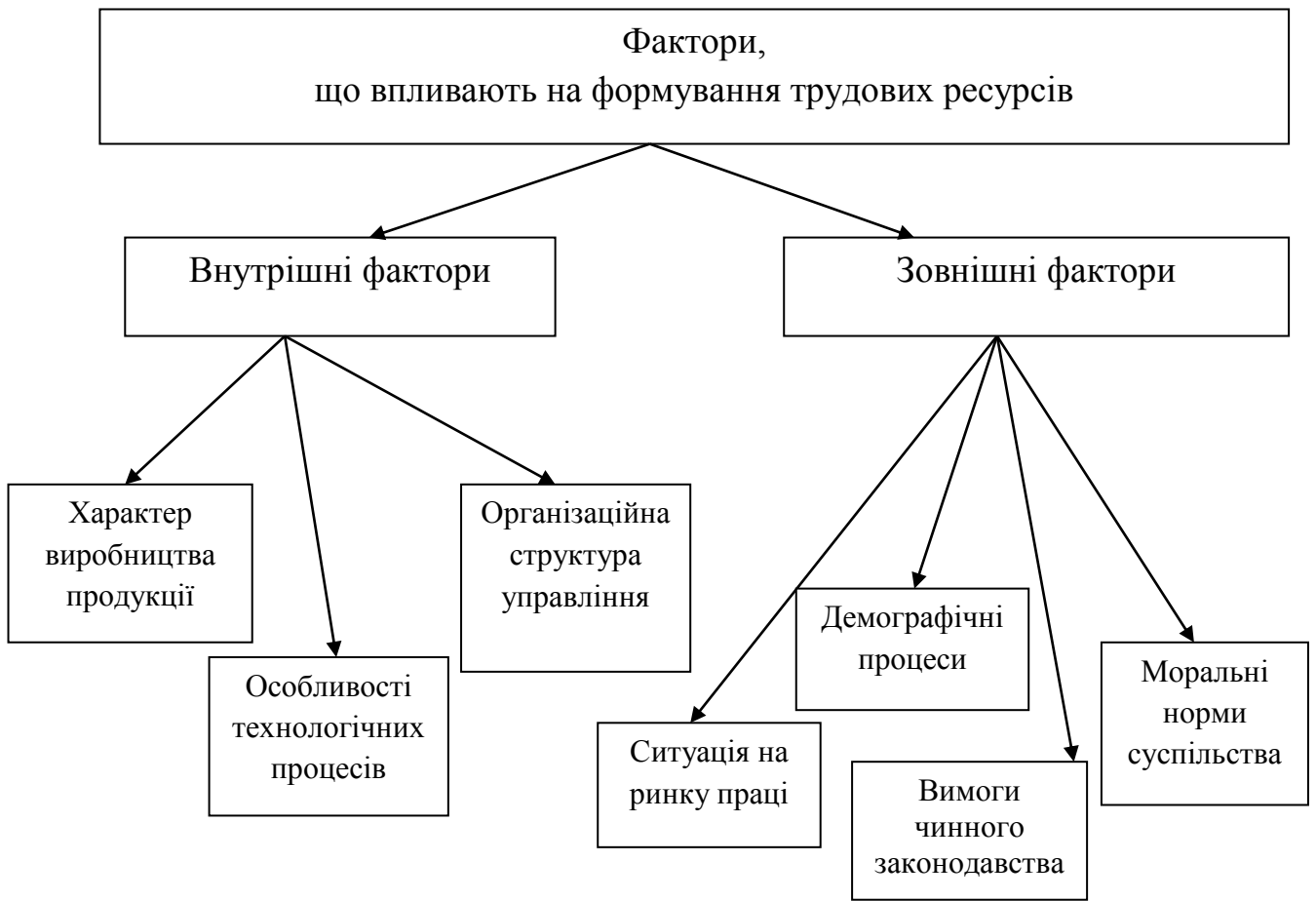

Рис. 2.1. Класифікація факторів, що впливають на формування трудових ресурсів [55]

У процесі планування кількості працівників важливо попередньо проаналізувати рух кадрів, що проявляється зарахуванням, звільненням і внутрішнім переміщенням працівників. Цей процес і відповідна йому зміна чисельності називається оборотом робочої сили. У ході аналізу руху особового складу визначають коефіцієнти обороту з прийому, звільнення та загального обороту. Зіставленням відповідних коефіцієнтів звітного і базисного періодів вивчають оборот робочої сили, причини звільнення працівників з підприємства.

Доцільно проаналізувати зміну чисельності робітників, зайнятих на роботах, допоміжних і другорядних виробництвах. Доречно вивчити рух (оборот) робочої сили, пов'язаний з прийманням (оборот по прийманню) та звільненням (оборот по звільненню) робітників за звітний період, а також з'ясувати причини, що вплинули на ці зміни. Поряд з абсолютними показниками по прийманню і звільненню робітників визначають і відносні показники:

- коефіцієнт обороту по прийманню робітників:

$$K_{п} = Ч_{п}/Ч_{с}*100\% ; \quad (2.1)$$

- коефіцієнт обороту по звільненню:

$$K_{зв} = Ч_{зв}/Ч_{с}*100\% ; \quad (2.2)$$

- коефіцієнт необхідного обороту:

$$K_{н.о.} = Ч_{вп.р.}/Ч_{с}*100\% ; \quad (2.3)$$

- коефіцієнт плинності робітничих кадрів:

$$K_{пл} = (Ч_{вл.б.}+Ч_{п.т.д.})/Ч_{с}*100\% ; \quad (2.4)$$

- коефіцієнт стабільності робітничих кадрів:

$$K_{const} = Ч_{вп.р.}/Ч_{с}*100\% \quad (2.5)$$

де $Ч_n$ – чисельність прийнятих робітників за звітний період; $Ч_c$ – середньооблікова чисельність робітників за звітний період; $Ч_{в}$ – чисельність робітників, які вибули за звітний період; $Ч_{в.н.}$ – чисельність робітників, які вибули з поважних причин; $Ч_{в.б.}$ – чисельність робітників звільнених за власним бажанням; $Ч_{н.т.}$ – чисельність робітників, звільнених за порушення трудової дисципліни; $Ч_{const}$ – чисельність робітників, які перебували у списках організації впродовж року [31, с.162].

Проаналізуємо забезпеченість працівниками фінансового управління Збарзької райдержадміністрації за 2016-20118 роки. Кількість штатних працівників у 2016 році становила 11 осіб, але одна особа звільнилася з

виходом на пенсію. В 2017 році прийнято дві особи, звільнених не спостерігалось. У 2018 році також було прийнято дві особи.

Таблиця 2.1.

Аналіз руху трудових ресурсів фінансового управління Збарзької райдержадміністрації за 2016-2018 роки

Назва показників	2016 рік	2017 рік	2018 рік
Кількість прийнятих штатних працівників, осіб	-	2	2
Кількість звільнених штатних працівників, осіб	1	-	-
Кількість звільнених штатних працівників із причини змін в організації виробництва і праці (реорганізація, скорочення кількості або штату працівників, осіб	-	-	-
Кількість прийнятих штатних працівників із причин плинності кадрів (за власним бажанням, за угодою сторін, порушення трудової дисципліни, та ін.)	-	-	-
Облікова кількість штатних працівників на кінець звітного періоду, осіб	10	12	14
Середньо-облікова кількість, осіб	11	12	14
Коефіцієнт обороту з приймання працівників	-	16,7	14,3
Коефіцієнт обороту зі звільнення	9,1	-	-
Коефіцієнт плинності працівників	-	-	-

Згідно формул, які подано вище, ми розрахували коефіцієнти руху трудових ресурсів. Коефіцієнт обороту зі звільнення спостерігається тільки у 2016 році, водночас він і є коефіцієнтом необхідного обороту, так як причина звільнення працівника була вихід на пенсію. В 2017-2018 роках спостерігається тільки коефіцієнт обороту з приймання працівників. Вони становлять у 2017 році – 16,7%, а в 2018 році відповідно становить 14,3%. Коефіцієнти плинності на спостерігаються впродовж досліджуваного періоду. Це є позитивним показником для організації, так як, працівників влаштовують умови праці та атмосфера в колективі.

Проаналізуємо обсяг фонду оплати праці фінансового управління Збараської райдержадміністрації, його структуру та динаміку.

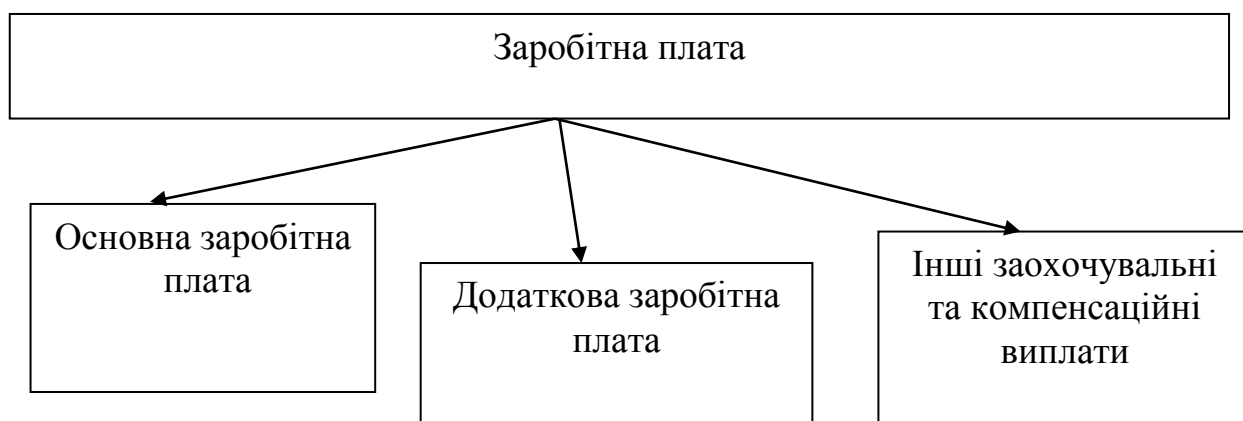

Рис. 2.2. Структура заробітної плати

Дано оцінку структуру заробітної плати фінансового управління Збараської райдержадміністрації за перший квартал 2016-2017 роки на основі даних зі «Звіту із праці» (додаток В1, В2).

Проаналізуємо структуру заробітної плати фінансового управління Збараської райдержадміністрації за 2016 рік (рис.2.3.).

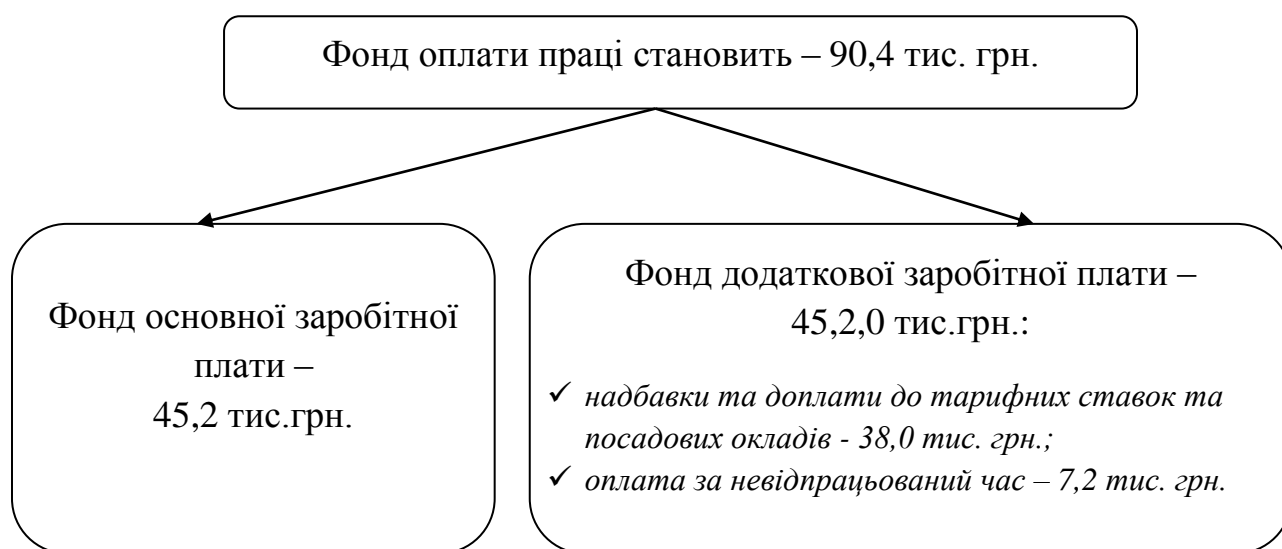

Рис. 2.3. Структура фонду оплати праці фінансового управління Збараської райдержадміністрації за січень-березень 2016 року

У 2016 році фонд оплати праці становив 90,4 тис. грн. проте, фонд основної заробітної плати – 45,2 тис. грн., що становить 50% від загального фонду.

В структурі фонду оплати праці 50% займає фонд додаткової заробітної плати що становить 45, 2 тис. грн. Цей фонд містить дві позиції, зокрема: надбавки та доплати до тарифних ставок та посадових окладів - 38,0 тис.грн., що становить 84,1%, оплата за невідпрацьований час – 7, 2 тис. грн., або 15,9%.

В економічно розвинених країнах основна заробітна плата становить 85-90% в структурі заробітної плати.

Проаналізуємо структуру заробітної плати фінансового управління Збараської райдержадміністрації за перший квартал 2017 року на основі даних зі «Звіту із праці».

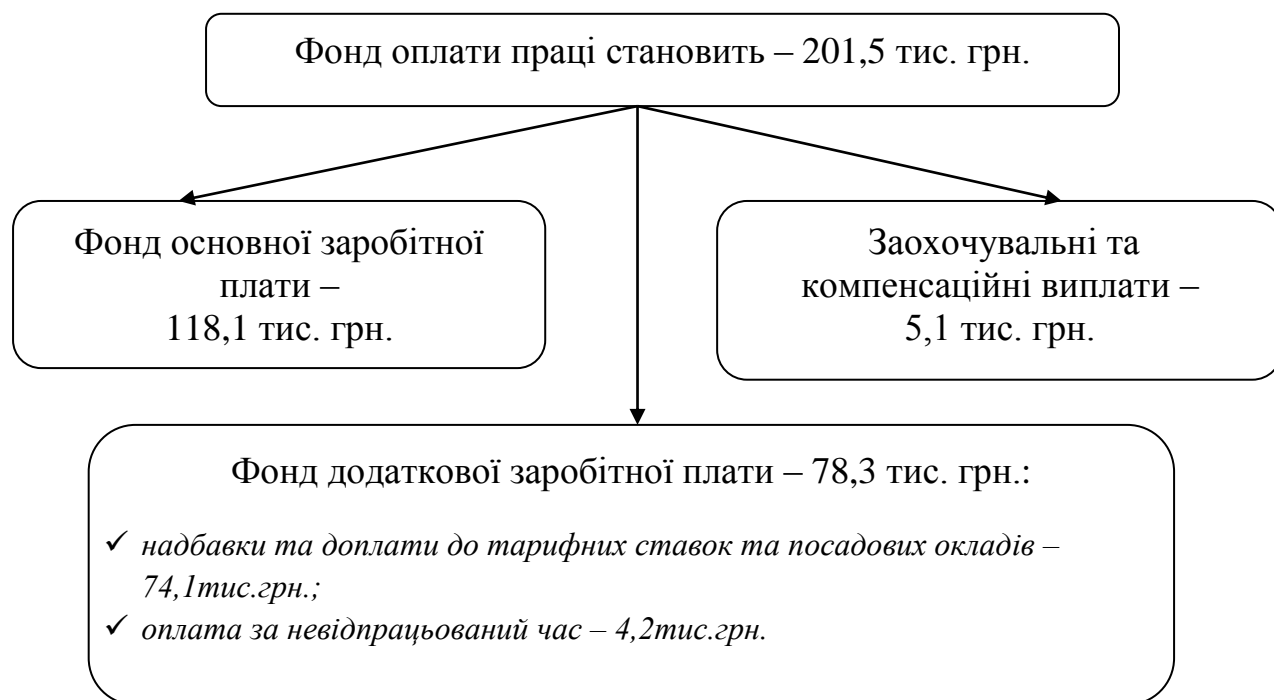

Рис. 2.4. Структура фонду оплати праці фінансового управління Збараської райдержадміністрації за січень-березень 2017 року

Фонд оплати праці фінансового управління Збарзької райдержадміністрації за перший квартал 2017 року становить – 201,5 тис.грн. Найбільшу питому вагу в структурі фонду оплати праці займає фонд основної заробітної плати, що становить 118,1 тис грн., або 58,61%.

На другому місці - фонд додаткової заробітної плати – 78,3 тис. грн., його питома вага – 38, 86 % від загального фонду оплати праці. Структура цього фонду складається з двох позицій, зокрема: 94, 64% становлять надбавки та доплати до тарифних ставок та посадових окладів, та 5,36% - оплата за невідпрацьований час.

Заохочувальні та компенсаційні виплати становлять 5,1 тис. грн., або 2,53%.

Якщо порівняти структуру оплати праці двох років, то частка фонду основної заробітної плати займає перше місце, і зросла на 8,61% що є позитивним явищем. Також у 2017 році працівникам здійснювали заохочувальні та компенсаційні виплати в сумі 5,1 тис. грн.

Отже, система організація праці, її оплата, мотивація повинна бути спрямована на підвищення ефективності праці. Доцільно використовувати різні підходи, інструменти матеріального та морального стимулювання, організаційні заходи: підвищення заробітку, справедливність в оплаті праці, добра організація праці, поліпшення організації виробництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адамик О.В. Управлінські інформаційні системи в аналізі і аудиті: Навчальний посібник. – Тернопіль: ТАЙП, 2005,
2. Адамик, Б. Аналіз ресурсного потенціалу банківської системи у період кризи [Текст] / Богдан Адамик, Андрій Скірка // Вісник Тернопільського національного економічного університету. - 2017. - Вип. 1. - С. 63-76
3. Адамик, О. В. Бази і сховища даних – інформаційний фундамент бухгалтерського обліку та аналізу // Економічні, управлінські, правові та інформаційно-технічні проблеми діяльності підприємств: колективна монографія/ за заг. ред. Л. М. Савчук, М. Фіц.–Дніпро: Герда, 2016.–528 с. ISBN 978-617-7097-58-6. – С. 330-341
4. Адамик, О.В. Інформаційна технологія зведеного обліку // Сучасні проблеми обліку, аналізу, аудиту й оподаткування суб'єктів господарської діяльності: теоретичні, практичні та освітянські аспекти: Збірник наукових праць за матеріалами II Всеукраїнської науково-практичної конференції (29-30 березня 2018 р.).–Дніпро: НМетАУ, 2018.–747 с.
5. Адамик, О.В. Інформаційні технології в комп'ютерних системах бухгалтерського обліку: проблеми організації даних та їх потоків // Бізнес Інформ. – 2016. –№10. – С. 348-353
6. Безбатько О. Удосконалення системи оплати праці: проблеми та шляхи вирішення. Довідник економіста. 2010. № 12. С. 70-74.
7. Бібліотека : веб-сайт. URL: <http://library.if.ua/book/72/5281.html>: (дата звернення 02.05.2019)
8. Бібліотека : веб-сайт. URL:[www. lib. ua-ru.net](http://www.lib.ua-ru.net) : (дата звернення 02.05.2019)
9. БібліотекаТНЕУ : веб-сайт. URL:[www. library. tane.edu.ua](http://www.library.tane.edu.ua): (дата звернення 02.05.2019)

10. Болюх М. А. Економічний аналіз : навч. посібн. / М. А. Болюх, М. І. Горбатюк ; за ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченька. К. : КНЕУ, 2001. 540 с.
11. Бутинець Ф.Ф. Економічний аналіз: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності „Облік і аудит”. Житомир: ПП «Рута». 2003. 680с.
12. Бутинець Ф.Ф., Мних Є.В., Олійник О.В. Економічний аналіз. Практикум: Навч. Посібник для студентів вузів. Житомир: ЖІТІ, 2009. 416с.
13. Великий тлумачний словник сучасної української мови/ уклад. і голов. ред.. В.Т.Бусел. К.:Ірпінь: ВТФ «Перун». 2002. 1440 с.
14. Воронко О.С. Економічний аналіз, Навчальний посібник. К.: Знання. Прес. 2012. 280 с.
15. Давидюк Т.В. Трудові ресурси, трудовий потенціал, робоча сила, людський капітал: взаємозв'язок категорій / Т.В.Давидюк. Вісник ЖДТУ. Сер. Економічні науки. 2009. №1. С. 30-35.
16. Державне регулювання економіки / [І. Р. Михасюк, А. Д. Мельник, М. Крупка, З. Залога]. К. : Атіка, Ельга-Н, 2000. 592 с.
17. Дерій В. А. Економічний аналіз: теорія і практика / Проблеми і перспективи розвитку статистики, аудиту та економічного аналізу: моногр. / В. А. Дерій, О.М. Загородна, З.Б.Литвин, В.М.Серединська, та ін.; за ред. д.е.н., проф. В. А. Дерія. Тернопіль: Крок, 2016. С.222 – 238. Режим доступу:<http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/13523>(дата звернення 04.05.2019)
18. Економічний аналіз: Навч. посібник/ М.А.Болюх, В.З.Бурчевський, М.І.Горбатюк та ін. За ред. акад. НАНУ, проф. М.Г. Чуманенка. Вид. 2-ге, перероб. і доп. К.: КНЕУ, 2003. 556 с.
19. Економічний аналіз: Навч.посібник за редакцією професора Федоровича Р. В. Тернопіль. Астон, 2007. 416с.
20. Єсінова Н. І. Економіка праці та соціально-трудові відносини : [навч. посіб.] / Єсінова Н. І. К. : Кондор, 2004. 432 с.

21. Житна І.П. Економічний аналіз господарської діяльності підприємств.-К.: Виша шк.,1992.
22. Закон України «Про зайнятість населення» : веб-сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>(дата звернення 20.05.2019)
23. Закон України «Про колективні договори і угоди»: веб-сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12> (дата звернення 20.05.2019)
24. Закон України «Про оплату праці»: від 24.03. 1995 р. №108/95 ВР ВВР України, 1995. №17.
25. Закон України «Про охорону праці»: веб-сайт. URL :<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>(дата звернення 20.05.2019)
26. Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)»: веб-сайт. URL :<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137/98-%D0%B2%D1%80>(дата звернення 20.05.2019)
27. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: Навчальний посібник. К. : Знання Прес, 2000. 207 с.
28. Ізмайлова К. В. Сучасні технології фінансового аналізу: Навч. посіб. Стереотип. К.: МАУП, 2003. 132 с.
29. Ізмайлова К. В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. 2-ге вид. Стереотип. К.: МАУП, 2001. 152 с.
30. Інформаційно-аналітичний центр : веб-сайт. URL : <http://infolight.org.ua/content/>: (дата звернення 02.05.2019)
31. Качан Є. П. Принципи та методи формування регіональної політики ринку праці / Є. П. Качан // Зайнятість та ринок праці : міжвідом. наук. зб. К., 2001. Вип. 15. С. 3–16.
32. Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Завгородній А.П. Економічний аналіз: Навчальний посібник. К. : Знання Прес, 2008. 487с.
33. Кодекс законів про працю (КЗпП): веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08> (дата звернення 20.05.2019)

34. Конституція України : станом на 1 вересня 2016 р. / Верховна Рада України : веб-сайт. Харків : Право, 2016. 82 с.

35. Круш П.В., Зеленська М.О. Виробничий потенціал підприємства з позиції клієнтоорієнтованого підходу./ Економіка підприємства, 2014. С. 91-95.

36. Кулинич Л.В. Трудовий потенціал: сутність та склад/ Л.В.Кулинич / Економічний простір. 2011. №50 С.98-104.

37. Кутинська І.О., Литвин З.Б. Оцінка трудового потенціалу підприємства. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції: «Становлення та особливості регулювання міжнародних економічних відносин. м. Дніпро. 2016. С.92-96.

38. Кутинська І.О., Литвин З.Б. Деякі аспекти аналізу використання фонду оплати праці./Матеріали доповідей міжнародної науково-практичної конференції. «Економічні та інноваційні процеси: стан, перспективи та розвиток» м. Ужгород. 2016. С.134-135.

39. Литвин З.Б. Необхідність економічного аналізу в системі управління підприємством / З.Б. Литвин / Матеріали II всеукраїнської науково-практичної конференції «Бухгалтерський облік, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку» м. Чернігів, 2014. С.125-127.

40. Литвин З.Б. Оцінка ефективності використання виробничих ресурсів підприємства. / З.Б. Литвин /Матеріали засідання круглого столу: «Здобутки та перспективи наукової школи економічного аналізу»/ За редакцієюуд.е.н., проф. Шкарабана С. І. Тернопіль: ТНЕУ, 2010. С.19-22.

41. Литвин З.Б. Проблемні аспекти теорії і практики економічного аналізу. / З.Б. Литвин / Теорія і практика економічного аналізу: сучасний стан і актуальні проблеми та перспективи розвитку Збірник тез V Міжнародної науково-практичної конференції. ТНЕУ Тернопіль, 2011. С.198 - 200.

42. Литвин З.Б. Теорія економічного аналізу: Методичні поради і завдання з дисципліни, для студентів напрямку підготовки «Менеджмент» 6.030601 усіх форм навчання. – Тернопіль.: Економічна думка, 2010. – 224 с.

43. Лучко М.Р., Адамик О.В. Інформаційні системи і технології в обліку й аудиті: Навчальний посібник. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016, 2016. – 240 с.

44. Любенко О.І. Аналіз та прогноз трудових ресурсів України. Теорія та практика державного управління. Вип.4 (35), 2015. С. 2-7.

45. Марченко І.С. Інфраструктурна підтримка розвитку ринку праці України: [монографія] / І.С. Марченко К.: Ін-т дем. та соц. досл. ім. Птухи НАН України, 2013. 150 с.

46. Мних Є. В. Економічний аналіз: Підручник: Вид. 2-ге, перероб. та доп. – Київ: Центр навчальної літератури, 2012. 630 с.

47. Мних Є.В., Ференц І.Д. Економічний аналіз. Навчальний посібник, 144 стор., Львів, «Армія України», 2000 р.

48. Офіційний сайт Державної служби статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 04.05.2019)

49. Панасюк В., Саченко С. Оцінка діяльності підприємств готельного бізнесу // Маркетингові технології підприємств в сучасному науково-технічному середовищі. – Матеріали VII Регіональної науково-практичної Інтернет-конференції молодих вчених та студентів. – Тернопіль, ТНТУ. – С. 88-91

50. Панасюк В.М., Бакум І.М. Ефективність розвитку соціальної інфраструктури регіону з орієнтацією на її пріоритетність // Бізнес Інформ. – 2017. – № 12, С. 144-147

51. Панасюк В.М., Ковальчук Є.К., Бобрівець С.В. Податковий облік: організація, нормативне забезпечення, податкові розрахунки, звітність. – Тернопіль : Астон, 2003. – 360 с.

52. Панасюк В.М., Черешнюк О.М., Лендюк Т.В. Аналіз ефективності інноваційної діяльності промислових підприємств із використанням

економіко-математичного моделювання // Сучасні проблеми інформатики в управлінні, економіці, освіті та подоланні наслідків Чорнобильської катастрофи: [матеріали XV Міжнародного наукового семінару, Київ – оз. Світязь, 4–8 липня 2016 року] / за наук. ред. д.е.н., проф. М. М. Єрмошенка; Національна академія управління; Міжнародна академія інформатики. – К.: Національна академія управління, 2016. – 324 с.

53. Підгорний, А. З. Статистика: навчальний посібник / А. З. Підгорний, І. Г. Готліб, К. В. Вітківська [та інші] / за ред. А.З.Підгорного. Одеса, 2013. 106 с.

54. Підгорний, А. З. Статистичне оцінювання та моделювання демографічних процесів на регіональному рівні / А. З. Підгорний, К. В. Вітківська // Методологія статистичного забезпечення розвитку регіону: монографія / за заг. ред. канд. економ. наук, професора А. З. Підгорного. Одеса: Атлант, 2012. С. 6-42.

55. Побережна Н.М. Ефективність використання виробничого потенціалу: теоретичний та практичний аспекти. //Маркетинг і менеджмент інновацій, 2014. №3 С. 212-219.

56. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: Підручник. 3-тє вид. перероб. і доп. Київ: «Знання», 2008. 630 с.

57. Романів С., Будник Л., Саченко С. Судово-економічна експертиза в Україні : її економічна суть та кадрове забезпечення // Інфраструктура ринку. – 2018. – №23.– С. 343-350, 2018

58. Романів С.Р. Теоретичні аспекти кадрового аудиту оцінки системи управління персоналом / Романів С.Р., Голяш І.Д., Романів Р.В. // Глобальні та національні проблеми економіки. – М. : Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського. – 2015. - №5. – С.1025-1030.

59. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посібник. 3-ге вид., випр. і доп. К.: Знання, 2009. 668 с.

60. Самотоєнкова О. В. Оцінка показників соціально-економічної ефективності ринкових процесів / О. В. Самотоєнкова / Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. пр. / ред. М. І. Зверяков; Одеський держ. екон. ун-т. Одеса, 2006. Вип. 23. С. 287- 291.

61. Самотоєнкова, О. В. Економічна статистика: навчальний посібник / О. В. Самотоєнкова, Ю. О. Ольвінська. - Одеса: ОДЕУ, 2010. 182 с.

62. Саченко С.; Черешнюк О. Концепція обліку інноваційної діяльності // «Східна Європа: економіка, бізнес та управління», 2018. – Випуск 6(17). – С. 740-745

63. Саченко С.І., Адамик О.В. Інформаційні технології та їх роль в управлінні діяльністю страхових компаній // Аналітичний інструментарій в маркетинговій діяльності/РВ Федорович [та ін.]; за ред. проф. РВ Федоровича.–Тернопіль: ФО-П Шпак ВБ, 2018.–308 с.

64. Семенова К. Д. Аналіз впливу економічної кризи на рівень безробіття в Україні / К. Д. Семенова / Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. пр. / голов. ред. М. І. Зверяков; Одеський нац. екон. ун-т. Одеса, 2012. Вип. 44. С. 106-111.

65. Смерічевський С.Ф. Розвиток потенціалу підприємства за рахунок побудови системи управління лояльністю клієнтів / С.Ф. Смерічевський, А.В. Татарінов / Економіка та держава. 2007. № 9. С. 17–19.

66. Соціально-економічний механізм регулювання ринку праці та заробітної плати : кол. моногр. / [Д. П. Богиня, Г. Т. Куликов, В. М. Шамота, Л. С. Лисого та ін.]. К. : ІЕ НАН України, 2001. 300 с.

67. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства. Львів: ЛБІ НБУ, 2008. 485 с.

68. Теорія економічного аналізу: Підручник/ В.М.Серединська, О.М.Загородна, Р.В.Федорович, Тернопіль, «Укрмедкнига», 2002-320 с.

69. Турило А.М., Богачевська К.В. Потенціал підприємства:сутність, класифікація, види \ Бізнесінформ № 2, 2014. с.259 – 262.

70. Уткіна Ю.М., Соломников І.В. Трудовий потенціал підприємства: сутність, структура, підходи до її формування / Ю.М.Уткіна, І.В.Соломников //Вісник економіки транспорту і промисловості. 2013. №41. С. 223-227.

71. Філософський словник/ред..В.І.Жинрука. 2-ге вид. перероб. і доп. К.: Голов. ред.. української радянської енциклопедії, 1986. 786 с.

72. Філософський словник/ред..В.І.Жинрука. 2-ге вид. перероб. і доп. К.: Голов. ред.. української радянської енциклопедії, 1986. 786 с.

73. Череп А.В., Зубрицька Я.О. Основи формування трудового потенціалу в державі, регіоні, на підприємстві / А.В.Череп, Я.О.Зубрицька //Вісник Запорізького національного університету 2011. №1 (9). С. 245-254.

74. Чірюкіна В.О.Аналіз забезпеченості та ефективності використання трудових ресурсів./Збірник наукових праць студентів кафедри економічна експертиза та аудит бізнесу: Економічна думка Тернопіль 2019. 180 с.

75. Чумаченко М.Г. Економічний аналіз: Навч. Посібник. К.: КНЕУ, 2001. 540 с.

76. ШаульськаЛ.В.Стратегія розвитку трудового потенціалу України / Л.В.Шаульська / НАН України: Інститут економіки промисловості. –Донецьк: 2005. 502 с.

77. Шестерняк М. М. Проблемні аспекти класифікації витрат спільної діяльності / С. Р. Романів, М. М. Шестерняк // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет. – Вип. 8, ч. 2. – Тернопіль: Вид.-поліграф. центр «Економічна думка, ТНЕУ», 2011. – С. 416–422.

78. Шубіна С.В., Торяник Ж. І. Економічний аналіз: Навч. посібн. К.: Знання, 2007. – 260 с.

79. Янковська Л.А. Оптимізація трудового потенціалу в системі менеджменту персоналу промислового підприємства / Л.А.Янковська/Актуальні проблеми економіки. – 2010. - №9. – С. 200-203.

80. Яроцький В.І. Економіко-статистичне дослідження трудових ресурсів України. Державне регулювання процесів економічного і соціального розвитку. 2015. №2. С.1-3.

81. Adamyk B. Problems and perspectives of banking regulation in Ukraine during the economic crisis of 2014-2016 // CZECH JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES, BUSINESS AND ECONOMICS. – 2016. –№ 5 (3), p. 18-27.

82. Adamyk B., Skirka A., Snihur K. and Adamyk O., "Analysis of Trust in Ukrainian banks based on Machine Learning Algorithms," *2019 9th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT)*, Ceske Budejovice, Czech Republic, 2019, pp. 234-239.

83. Adamyk O.; Adamyk B. Accounting methods for public sector entities // CZECH JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES, BUSINESS AND ECONOMICS. – 2017

84. Golyash I., S. Sachenko, S. Rippa. (2011), "Improving the information security audit of enterprise using XML technologies", Proceedings of the 6th IEEE International Conference on Intelligent Data Acquisition and Advanced Computing Systems: Technology and Applications, Prague, Czech Republic, 15-17 September 2011, pp. 795-798.

85. Panasyuk V., Sachenko S., Golyash I. The performance audit of a corporate website as a tool for its internet marketing strategy // «EUREKA: Social and Humanities». – 2017. – С. 57-66

86. Rippa S., Pushkar M., Sachenko S. Intellectualization of Accounting Systems (Інтелектуалізація систем обліку) // IEEE International Workshop, IDAACS, 2007, p. 6-9

87. Sachenko S., Rippa S., Lendyuk T. Simulation of computer adaptive learning and improved algorithm of pyramidal testing // Intelligent Data Acquisition and Advanced Computing Systems (IDAACS), 2013 IEEE 7th International Conference